

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETO PIRMO KURSO STUDENTŲ POŽIŪRIO Į KŪNO KULTŪRĄ YPATUMAI

Stanislavas Dadelo, Povilas Tamošauskas, Valda Morkūnienė, Daiva Višinskienė
Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vilnius, Lietuva

Stanislavas Dadelo. Docentas socialinių mokslų daktaras. Vilniaus Gedimino technikos universiteto Kūno kultūros katedros docentas. Mokslinių tyrimų kryptis — specialus profesinis fizinis rengimas, studentų fizinio rengimo aspektai.

SANTRAUKA

Vilniaus Gedimino technikos universiteto studentų (merginų ir vaikinų), įstojusių į pirmą kursą, požiūrio į kūno kultūrą bei santykio su ja tyrimas, šio požiūrio skirtumų nustatymas padės efektyviau organizuoti ir optimizuoti kūno kultūros pratybas, ugdys poreikį sistemingai fiziškai judėti.

Tyrimo tikslas — išsiaiškinti VGTU pirmo kurso studentų požiūrį į kūno kultūrą ir santykį su ja, atskleisti skirtumus.

Buvo tiriami 2181 19—20 metų amžiaus studentai, 2007 m. įstoję į VGTU pirmą kursą (merginų (n = 733) ir vaikinų (n = 1448)). Tiriamąją imtį sudarė 73% visų pirmo kurso studentų. Tiriamieji atrinkti taikant atsitiktinės atrankos metodą. Tyrimo metu taikytas anketinės apklausos raštu metodas. Anketa sudaryta iš 10 klausimų su pateiktais galimais atsakymų variantais. Dalis klausimų buvo uždari (galima rinktis tiksliai vieną iš pateiktų atsakymų variantų), dalis — atviri (galima rinktis kelis iš pateiktų atsakymų arba pateikti savo variantą). Apklausiama buvo laikantis tiriamųjų anonimiškumo, informavimo apie tyrimo tikslą bei eigą principų. Tyrimas atliktas įvadinės paskaitos metu.

Daugumos į VGTU įstojusių studentų santykis su fiziniu aktyvumu skirtingas, tai patvirtino mūsų iškelta hipotezė. Merginos ir vaikinai skirtingai vertina kūno kultūrą mokykloje. Merginų ir vaikinų motyvai sportuoti yra iš esmės skirtingi, išryškėjo studentų savarankiškumo didėjimo tendencijos, noras savarankiškai fiziškai mankštintis. Todėl kūno kultūros organizavimas ir taikomi kūno kultūros ugdymo metodai vaikinams ir merginoms turi skirtis. Studentams dar labai trūksta kūno kultūros teorijos žinių, praktinių įgūdžių. Panaudojant atlikto tyrimo duomenis, gausią mokslinę metodinę medžiagą, atsirado geros prielaidos ugdyti VGTU studentų fizinį aktyvumą, ypač jų fizinę saviugdą, teikti daugiau dalykinių ir metodinių žinių.

Raktažodžiai: studentų požiūris į kūno kultūrą, fizinis aktyvumas, fizinė saviugda.

ĮVADAS

Šiuolaikiniame technizacijos amžiuje labai pasikeitė žmogaus fizinis aktyvumas. Žmonės dirbdami daugiausia sėdi arba užima pasyvią statinę būseną. Per daugelį žmogaus organizmo vystymosi metų susiformavo poreikis aktyviai fizinei veiklai. Fiziškai nejudant, žmogaus organizme vyksta sudėtingi deadaptaciniai reiški-

niai — nyksta atskiri organai ir sistemos, sutrinka jų funkcijos, atsiranda struktūrinių ir funkcinių pokyčių, galinčių trikdyti normalią žmogaus egzistenciją (Willmore, Costill, 1994; Платонов, 1988). Moksleivių, studentų santykis su kūno kultūra, jų fizinis aktyvumas pastaraisiais metais plačiai nagrinėjamas (Dadelo, 2000; Poteliūnienė, 2001;

Tubelis, 2001; Laker, 2002; Tamošauskas ir kt., 2004; Tamošauskas, 2006). Visgi pereinamuoju laikotarpiu, moksleiviams tapus studentais, pakinta gyvenamosios sąlygos, keičiasi ir asmens vertybių sistema. Vyresnių klasių vaikų ir merginų gyvenamosios skiriamieji bruožai pakankamai ryškūs (Puišienė ir kt., 2008), tačiau jų santykis su kūno kultūra nėra aiškus.

Studentams įstojus į aukštąsias mokyklas, pasikeičia jų gyvenimo būdas, dienotvarkė, didėja protinės veiklos krūvis, sumažėja judamoji veikla. Išlaikyti gerą sveikatos lygį, fizinį išsivystymą ir parengtumą bei funkcinį pajėgumą reikiamo lygio darosi sudėtinga. Tik gerai organizuotos kūno kultūros pratybos ir sąmoninga, gera metodika pagrįsta fizinė saviugda gali padėti studentams visavertiškai gyventi šiuolaikinėmis sąlygomis (Dadelo, 2000; Tubelis, 2001). Šiuo kompiuterizacijos ir technizacijos laikotarpiu, kai studentų kasdieniame gyvenime išryškėja hipokinezės procesai, organizme vyksta deadaptaciniai procesai, svarbu išsiaiškinti būdus, galinčius paveikti kompensuoti fizinio aktyvumo trūkumą. Šios problemos nagrinėjimui reikia pasiūlyti sporto mokslo priemones ir metodus. Tyrinėjant žmogų, jo elgseną, būtina pasitelkti kuo daugiau tyrimo metodų iš įvairių mokslo sričių (Prigogine, 1997; Kauffman, 2000; Skernevičius ir kt., 2004).

Studentų fizinio aktyvumo subalansavimo problemos sprendimą reikėtų pradėti nuo pirmo kurso studentų požiūrio į kūno kultūrą ir jų fizinio aktyvumo bei sportavimo ypatumų tyrimo. Panašių tyrimų Lietuvos aukštosiose mokyklose jau yra atlikta (Poteliūnienė ir kt., 2003). Lietuvos aukštosios mokyklos dirba pagal skirtingas studijų programas, puoselėja įvairias tradicijas, bet dažnai per mažai dėmesio skiriama studentų kūno kultūros plėtočiai. Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) studentų, įstojusių į pirmą kursą, požiūris į kūno kultūrą ir santykis su ja yra ištirti nepakankamai. Nėra ištyrinėti vaikų ir merginų fizinio aktyvumo išskirtiniai bruožai.

Darome **hipotetinę prielaidą**, kad VGTU studentų (merginų ir vaikų), įstojusių į pirmą kursą, požiūris į kūno kultūrą bei santykis su ja tyrimu išryškės merginų ir vaikų skiriamieji bruožai šiuo klausimu, ir tai turėtų padėti paveikiau organizuoti ir optimizuoti kūno kultūros pratybas.

Tyrimo tikslas — išsiaiškinti VGTU pirmo kurso studentų požiūrį į kūno kultūrą bei santykį su ja, atskleisti merginų ir vaikų skiriamuosius bruožus šiuo klausimu.

Tyrimo organizavimas. Buvo tiriami 2181 19–20 metų amžiaus studentai, 2007 m. įstoję į

VGTU pirmą kursą (merginų ($n = 733$) ir vaikų ($n = 1448$)). Tiriamąją imtį sudarė 73% visų pirmo kurso studentų. Tiriamieji atrinkti taikant atsitiktinės atrankos metodą. Tyrimo metu taikytas anketinės apklausos raštu metodas, modifikuotas tyrimais aprobuotos anketos (Poteliūnienė ir kt., 2003) variantas. Anketa sudaryta iš 10 klausimų ir pateikti galimi atsakymų variantai. Dalis klausimų buvo uždari (galima rinktis tik vieną iš pateiktų atsakymų variantų), dalis — atviri (galima rinktis kelis iš pateiktų atsakymų arba pateikti savo variantą).

Tyrimo eiga. Tiriamieji apklausti laikantis anonimiškumo, informuoti apie tyrimo tikslą ir eigą. Tyrimas atliktas įvadinės paskaitos metu. Statistinė tyrimo duomenų analizė atlikta naudojant *Microsoft Office Excel* programa. Vertinat skirtumus tarp dviejų nepriklausomų imčių, apskaičiuotas *chi* kvadrato (χ^2) kriterijus. Skirtumo patikimumas laikytas reikšmingu, kai $p < 0,05$.

REZULTATAI

Atliktas tyrimas parodė, kad merginų ir vaikų požiūris į fizinį aktyvumą skiriasi, nevienodai jie taiko ir kūno kultūros priemones savo gyvenime. Mokykloje kūno kultūros pamokos patiko 77% vaikų ir tik 58% merginų ($\chi^2 = 86,88$; $p < 0,05$). Didžiausias vaidmuo formuojant požiūrį į kūno kultūrą atitenka mokytojui. Mokytojo vaidmenį ugdant teigiamą požiūrį į kūno kultūrą labiau vertina merginos ($\chi^2 = 7,49$; $p < 0,05$) (1 lent.). Tačiau vertinant mokytojo indėlį į kūno kultūros pratimų išmokimą merginų ir vaikų atsakymuose vyrauja neigiami vertinimai. 61% vaikų ir daug mažiau (48%) merginų ($\chi^2 = 33,82$; $p < 0,05$) teigia, kad mokytojai neišmokė jų savarankiškai atlikti rytinę mankštą, o kad pakankamai gerai išmokė, teigia vienodas procentas (14%) merginų ir vaikų (1 pav.). Teiginį, kad mokytojai neišmokė savarankiškai treniruotis, patvirtino taip pat daugiau vaikų negu merginų ($\chi^2 = 4,04$; $p < 0,05$) (2 pav.). Teiginį, kad mokykla padėjo formuoti pozityvų požiūrį į kūno kultūrą, patvirtino vienoda procentinė dalis merginų ir vaikų (po 40%).

Pozityviam, kryptingam fiziniam aktyvumui nepakanka teigiamai vertinti kūno kultūrą, reikia žinių, mokėjimų, įgūdžių, geros motyvacijos. Kad turi pakankamai fizinio aktyvumo žinių ir suformuotų įgūdžių, atsakė tikrai trečdalis apklaustų studentų, o studenčių dar mažiau — tikrai 21% ($\chi^2 = 9,90$; $p < 0,05$). Tačiau daugiau žinoti

1 lentelė. VGTU pirmo kurso studentų požiūris į kūno kultūrą mokykloje

Ar Jums patiko kūno kultūra mokykloje?	Absoliučios ir procentinės reikšmės	Vaikinai	Merginos	Iš viso	χ^2 ir p reikšmės
Taip	n	1118	423	1541	$\chi^2 = 86,88$ p < 0,05
	%	77	58	71	
Ne	n	330	310	640	
	%	23	42	29	
Iš viso	n	1448	733	2181	
	%	100	100	100	
Jeį patiko, tai kodėl?	Absoliučios ir procentinės reikšmės	Vaikinai	Merginos	Iš viso	χ^2 ir p reikšmės
Nėra atsakymo	n	223	310	533	$\chi^2 = 180,59$ p < 0,05
	%	13	36	21	
Gerai mokytojai	n	394	241	635	$\chi^2 = 7,49$ p < 0,05
	%	24	28	25	
Gera programa	n	295	180	475	$\chi^2 = 4,93$ p < 0,05
	%	18	21	19	
Gera sporto bazė, inventoriai	n	253	117	370	$\chi^2 = 0,79$ p > 0,05
	%	15	14	15	
Kita	n	502	13	515	$\chi^2 = 397,57$ p < 0,05
	%	30	2	20	
Iš viso	n	1667	861	2528	

2 lentelė. VGTU pirmo kurso studentų savarankiško sportavimo rodikliai

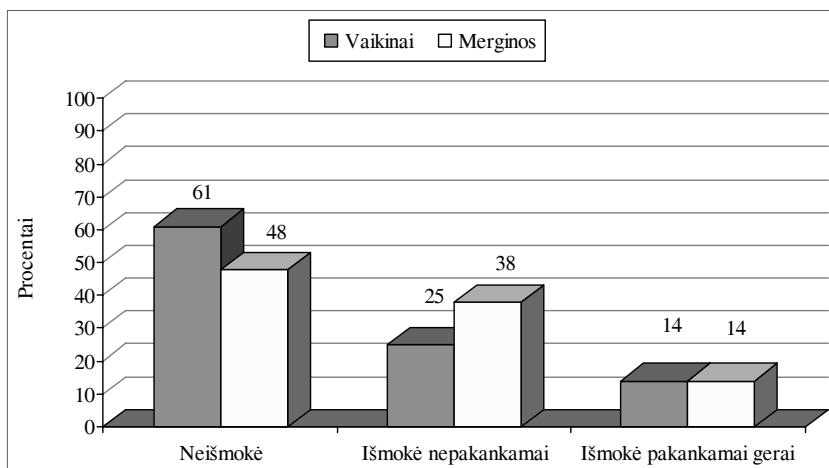
Kiek valandų per savaitę savarankiškai sportuojate?	Absoliučios ir procentinės reikšmės	Vaikinai	Merginos	Iš viso	χ^2 ir p reikšmės
Nesportuoja	n	58	227	285	$\chi^2 = 296,89$ p < 0,05
	%	4	31	13	
Iki 2 h	n	662	301	963	$\chi^2 = 4,29$ p < 0,05
	%	46	41	44	
Iki 3 h	n	306	128	434	$\chi^2 = 4,18$ p < 0,05
	%	21	17	20	
4 h ir daugiau	n	422	77	499	$\chi^2 = 105,78$ p < 0,05
	%	29	11	23	
Iš viso	n	1448	733	2181	
	%	100	100	100	

3 lentelė. VGTU pirmo kurso studentų savarankiško sportavimo motyvai

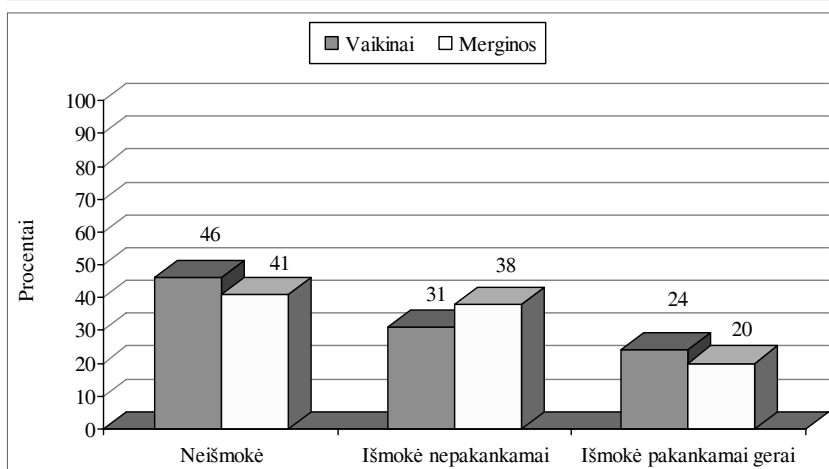
Kokie motyvai lėmė Jūsų norą savarankiškai sportuoti arba lankyti organizuotas pratybas?	Absoliučios ir procentinės reikšmės	Vaikinai	Merginos	Iš viso	χ^2 ir p reikšmės
Jokie	n	93	193	286	$\chi^2 = 159,13$ p < 0,05
	%	4	14	8	
Noras būti fiziškai stipriam	n	725	190	915	$\chi^2 = 120,54$ p < 0,05
	%	31	14	25	
Noras turėti gražų kūną	n	380	335	715	$\chi^2 = 229,65$ p < 0,05
	%	16	25	20	
Noras stiprinti sveikatą ir likviduoti fizinio išsivystymo trūkumus (laikyseną, stuburo iškrypinimus ir kt.)	n	303	204	507	$\chi^2 = 12,76$ p < 0,05
	%	13	15	14	
Atnaujinti jėgas po įtempto protinio darbo	n	314	154	468	$\chi^2 = 63,03$ p < 0,05
	%	14	11	13	
Išsiugdyti charakterį, valią, atkaklumą ir pan.	n	267	127	394	$\chi^2 = 0,41$ p > 0,05
	%	12	9	11	
Noras būti fiziškai ir dvasiškai harmoningam	n	131	107	238	$\chi^2 = 14,84$ p < 0,05
	%	6	8	6	
Noras siekti didelių sportinių rezultatų	n	104	36	140	$\chi^2 = 4,36$ p < 0,05
	%	4	3	4	
Iš viso	n	2317	1346	3663	

nori kur kas didesnė dalis merginų negu vaikų ($\chi^2 = 32,71$; p < 0,05) (3 pav.). Tokių studentų, kurie visiškai neturi supratimo, kaip tinkamai

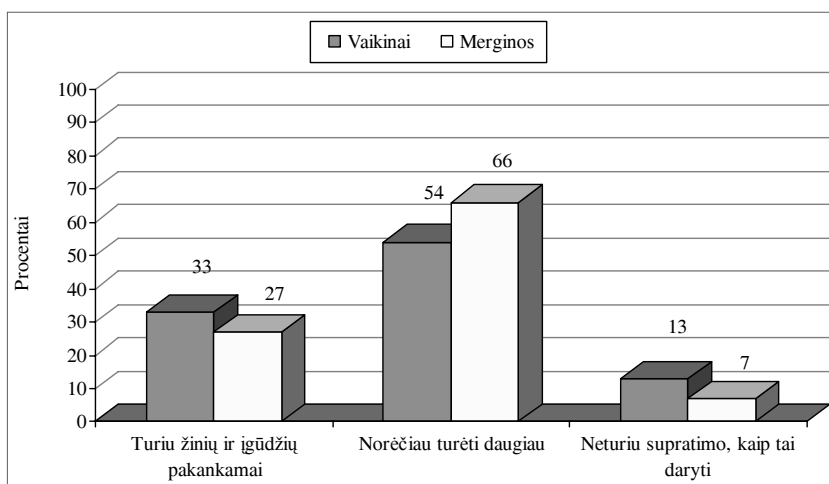
sportuoti, yra nedaug: vaikų — 13%, merginų tik 7% ($\chi^2 = 20,17$; p < 0,05). Nors dauguma studentų neturi supratimo, kaip tinkamai sportuoti ir spor-

1 pav. Atsakymų į klausimą *Ar kūno kultūros mokytojas Jus išmokė savarankiškai atlikti rytinę mankštą?* raiška tiriamųjų grupėse

2 pav. Atsakymų į klausimą *Ar kūno kultūros mokytojas Jus išmokė savarankiškai treniruotis?* raiška tiriamųjų grupėse

3 pav. Atsakymų į klausimą *Ar pakanka žinių ir įgūdžių metodiškai tinkamai sportuoti?* raiška tiriamųjų grupėse

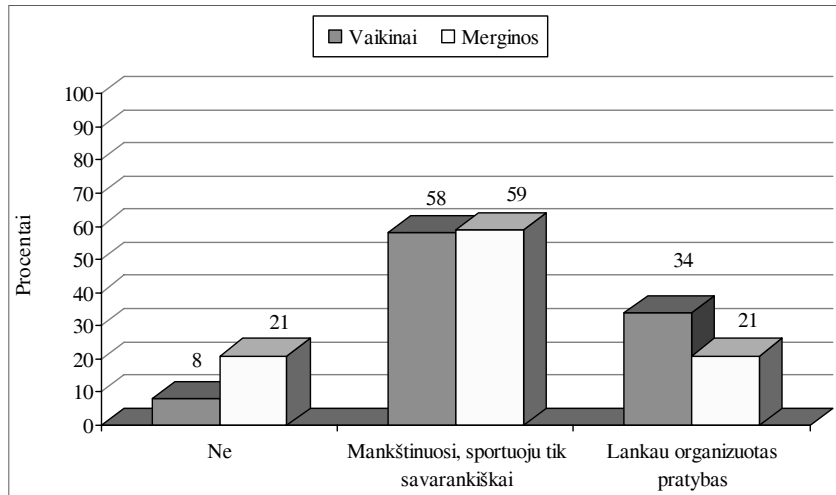
tavimo įgūdžių, bet didelė jų dalis (maždaug tiek pat merginų ir vaikinų) pareiškė, kad savarankiškai sportuoja (4 pav.). 34% vaikinų pareiškė, kad lanko organizuotas sporto pratybas, o merginų šis rodiklis yra daug mažesnis — 21% ($\chi^2 = 47,13$; $p < 0,05$).

Daugiausia vaikinų savarankiškai sportuoja po 2 h per savaitę (46%), merginų šis rodiklis statistiškai patikimai mažesnis ($p < 0,05$) (2 lent.). Po 3 h per savaitę merginų sportuoja taip pat mažiau, o po 4 h per savaitę — merginų tik 11%, vaikinų 29%. Tai rodo, kad gana didelė dalis vaikinų skiria

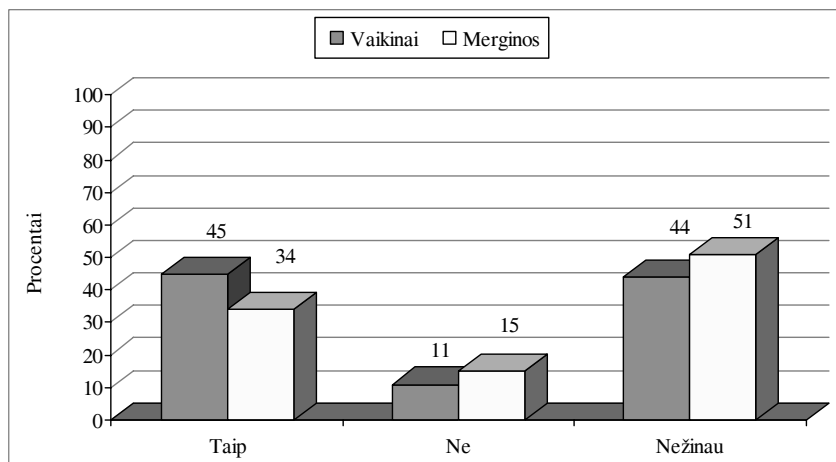
daug laiko savo fizinei sveikatai ir fiziniam pajėgumui gerinti.

Analizuojant priežastis, lėmusias norą savarankiškai sportuoti arba lankyti organizuotas pratybas, matyti (3 lent.), kad vaikinai pagrindine priežastimi laiko norą būti fiziškai stipriems — 31%, tuo tarpu šią priežastį paminėjo tikrai 14% merginų. Merginų pagrindinis motyvas sportuoti buvo noras turėti gražų kūną, ir tai sudarė 25%, vaikinams šis motyvas yra mažiau svarbus — 16% ($\chi^2 = 229,65$; $p < 0,05$). Nemaža studentų dalis (merginų 15%, vaikinų 13%) sportavimo pagrindine priežasti-

4 pav. Atsakymų į klausimą *Ar Jūs mankštinatės, sportuojate?* raiška tiriamųjų grupėse

5 pav. Atsakymų į klausimą *Ar Jūs nusiteikę savarankiškai sportuoti, mankštintis ateityje?* raiška tiriamųjų grupėse

mi laiko norą stiprinti sveikatą ir likviduoti fizinio išsivystymo trūkumus. Fizinį aktyvumą, kaip priemonę, padedančią atgauti dvasines jėgas po įtempto protinio darbo, laiko 11% merginų ir 14% vaikinų. Nustatytas labai mažas procentas studentų, siekiančių puikių sportinių rezultatų (merginų — 3%, vaikinų — 4%).

Vertinant studentų atsakymus į klausimą, kas paskatino sportuoti, matyti, kad išoriniai veiksniai turėjo mažą įtaką (4 lent.). Mokytojų paskatinti sportuoja tikrai 2% merginų ir vaikinų. Tėvų daroma įtaka yra taip pat maža. Vaikinų norą sportuoti daugiau lėmė draugų įtaka (8%), merginas tai paveikė mažiau (5%) ($\chi^2 = 12,03$; $p < 0,05$). Medicinos darbuotojų skatinimas labai mažai reikšmingas. Tiriamuosius daugiau sportuoti skatina vidiniai veiksniai, labiausiai — savarankiškas apsisprendimas, tačiau vaikinų šis rodiklis yra daug didesnis negu merginų ($\chi^2 = 168,88$; $p < 0,05$).

Iš apklaustų studentų dauguma (92% merginų ir 91% vaikinų) pageidauja, kad pirmame kurse būtų laisvai pasirenkamos kūno kultūros praty-

bos (5 lent.). Privalomų pratybų norėtų mažuma studentų. Nusiteikusių sportuoti, mankštintis visą studijų laikotarpį buvo kur kas daugiau vaikinų (45%) negu merginų (34%) ($\chi^2 = 24,49$; $p < 0,05$) (5 pav.). Nežinančių, abejojančių, ar nori būti fiziškai aktyviais visą studijų laikotarpį, buvo kur kas daugiau merginų (51%) negu vaikinų (44%) ($\chi^2 = 9,87$; $p < 0,05$).

REZULTATŲ APTARIMAS

Aukštesnėse klasėse vyrauja spartus mokslieivių biopsichinio formavimosi etapas. Į aukštąsias mokyklas įstoja studentai su tam tikromis nuostatomis, įsitikinimais, motyvais, žiniomis, įgūdžiais, elgsenos bruožais. Tai turi įtakos jų tolesnio gyvenimo būdai, psichofizinei raidai. Atliktas tyrimas parodė, kad į VGTU pirmą kursą įstoja vaikinai ir merginos, skirtingai vertinantys kūno kultūros vaidmenį jų gyvenime. Taip pat nustatytas skirtingas santykis su fiziniu aktyvumu, kaip viena iš studento veiklos sferų. Kadangi kūno kultūra, fizinės pratybos turi didelės

Kas paskatino sportuoti?	Absoliučios ir procentinės reikšmės	Vaikinai	Merginos	Iš viso	χ^2 ir p reikšmės
Nežinau	n	123	322	445	$\chi^2 = 359,79$ $p < 0,05$
	%	8	38	18	
Tėvai	n	63	24	87	$\chi^2 = 1,52$ $p > 0,05$
	%	4	3	4	
Mokytojai	n	28	16	44	$\chi^2 = 0,15$ $p > 0,05$
	%	2	2	2	
Treneris	n	58	39	97	$\chi^2 = 1,93$ $p > 0,05$
	%	4	5	4	
Draugai	n	134	38	172	$\chi^2 = 12,03$ $p < 0,05$
	%	8	5	7	
Medicinos darbuotojai	n	31	30	61	$\chi^2 = 6,46$ $p < 0,05$
	%	2	4	3	
Žiniasklaida	n	27	8	35	$\chi^2 = 1,97$ $p > 0,05$
	%	2	1	1	
Jūs pats nusprendėte	n	1115	360	1475	$\chi^2 = 168,88$ $p < 0,05$
	%	71	43	61	
Iš viso	n	1579	837	2416	

4 lentelė. Veiksniai, paskatinę VGTU pirmo kurso studentus sportuoti

Ar Jūs pageidautumėte, kad pirmame kurse būtų:	Absoliučios ir procentinės reikšmės	Vaikinai	Merginos	Iš viso	χ^2 ir p reikšmės
Privalomos pratybos	n	133	55	188	$\chi^2 = 1,78$ $p > 0,05$
	%	9	8	9	
Laisvai pasirenkamos pratybos	n	1315	678	1993	$\chi^2 = 1,78$ $p > 0,05$
	%	91	92	91	
Iš viso	n	1448	733	2181	$\chi^2 = 1,78$ $p > 0,05$
	%	100	100	100	

5 lentelė. VGTU pirmo kurso studentų pageidavimas dėl kūno kultūros statuso

įtakos ne tik fizinės sveikatos būklės gerinimui (Grinienė, 2006), bet ir psichosocialinės sveikatos raidai (Nieman, 2002; Vainienė, Kardelis, 2008), fizinio aktyvinimo reikšmė aukštojoje mokykloje nemažėja. Svarbu formuoti studentų aktyvios fizinės veiklos poreikį. Tuo labiau, kad kūno kultūra padeda atsigausti po įtempto protinio darbo (Kirjonen, 1991; Poteliūnienė ir kt., 2003; Tamošauskas, 2005). Tirti studentai skirtingai vertino kūno kultūros priemones, taikytas mokykloje. Vaikinams ši veikla patiko daug labiau negu merginoms, ir tai susiję su jų sumažėjusiu fiziniu aktyvumu. Tyrimai parodė, kad kūno kultūros mokytojų vaidmuo propaguojant sportą mokykloje yra didelis, tačiau mažai nuveikiama mokant moksleivius savarankiškai mankštintis, suteikiant teorinių žinių, formuojant specialiuosius įgūdžius. Šios žinios turėtų padėti geriau suvokti kūno kultūros ugdomąją, sveikatinamąją, taikomąją ir sportinę funkciją (Blauzdys, Vilkas, 2007). Įstojus į aukštąją mokyklą, kur organizuotos pratybos vyksta tik pirmame kurse, tenka taip tvarkyti mokymo procesą, kad studentai kuo daugiau įgautų fizinės saviugdros žinių ir įgūdžių (Dadelo, 2000; Poteliūnienė, 2001; Tubelis, 2001). Svarbu suformuoti studentų poreikį ir

skatinti juos sportuoti laisvu nuo studijų metu (Tamošauskas, 2002; Poteliūnienė ir kt., 2003). Atliktas tyrimas parodė, kad daugiau merginų negu vaikinių pareiškė norą įgyti žinių, tobulinti fizinį aktyvumą. Šio tyrimo duomenys ryškiai skyrėsi nuo S. Poteliūnienės ir kt. (2003) gautųjų, kuriais teigiama, kad 30,8% tirtų Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų pageidavo privalomų kūno kultūros pratybų. Apklausti VGTU studentai beveik vieningai pareiškė norą, kad kūno kultūros pratybos būtų laisvai pasirenkamas dalykas. Tai rodo Lietuvos jaunimo savarankiškumo plėtotės tendencijas, nes daugelis studentų pareiškė, kad jie savarankiškai sportuoja. Vaikinai šiai veiklai skiria kur kas daugiau laiko, dauguma iš jų lanko organizuotas fizines pratybas. Motyvai, skatinantys merginas ir vaikus sportuoti, reikšmingai skiriasi, ir tai, ko gero, lemia prigimtinės jų savybės. Vaikinai nori būti fiziškai stiprūs, o merginos — turėti gražų kūną. Nemaža dalis studentų supranta sportavimo reikšmę sveikatos stiprinimui.

Studentų savarankiškumą parodė atsakymai į klausimą *Kas paskatino sportuoti?* Dauguma studentų atsakė, kad tai yra jų pačių apsisprendimas. Taip atsakiusių vaikinių buvo kur kas daugiau

negu merginų. Tuo tarpu kiti išoriniai veiksniai turėjo labai mažą įtaką. Yra pagrindo manyti, kad jaunimas darosi savarankiškesnis ir pats renkasi gyvenamos būdą ir kryptis. Lietuvos mokslininkai gana plačiai ištyrė fizinės saviugdos plėtotę (Dadelo, 2000; Poteliūnienė, 2001; Tubelis, 2001). Parengta nemažai geros metodinės medžiagos, kaip reikia savarankiškai sportuoti teikiant savo organizmui biopsichinę naudą, kūno ir dvasinę gerovę. Tokie darbai išleisti pačiu laiku ir atitinka Lietuvos jaunimo raidos kryptis. Atliktas tyrimas parodė, kad nusiteikusių būti fiziškai aktyviais visą studijų laikotarpį yra daugiau vaikinių nei merginų. Pirmame kurse kūno kultūros dėstytojų kūrybingas darbas dar daugiau turėtų skatinti studentus ilgalaikei fizinei saviugdai, ir tam yra geros prielaidos.

IŠVADA

Daugumos į VGTU įstojusių studentų ir studentų santykis su fiziniu aktyvumu yra skirtingas, ir tai patvirtina mūsų iškelta hipotezė. Merginos ir vaikinai nevienodai vertina kūno kultūrą mokykloje. Merginų ir vaikinių motyvai sportuoti yra iš esmės skirtingi. Tyrimo metu išryškėjo studentų savarankiškumo didėjimo tendencijos, noras savarankiškai fiziškai mankštintis. Todėl kūno kultūros pratybų organizavimas bei taikomi kūno kultūros ugdymo metodai vaikiniams ir merginoms turi skirtis. Išryškėja didelė stoka kūno kultūros teorinių žinių ir praktinių įgūdžių. Panaudojant atlikto tyrimo duomenis, gausią mokslinę metodinę medžiagą, atsiras geros sąlygos plėtoti VGTU studentų fizinį aktyvumą ir ypač jų fizinę saviugdą, teikti daugiau dalykinių ir metodinių žinių.

LITERATŪRA

- Blauzdys, V., Vilkas, A. (2007) Kūno kultūros žinių poveikis gimnazijos mokinių fiziniam parengtumui. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 1 (64), 10—15.
- Dadelo, S. (2000). *Lietuvos teisės akademijos studentų fizinis lavinimas taikant saviugdą: disertacija*. Vilnius: VPU.
- Grinienė, E. (2006) Studentų savos sveikatos vertinimas ir požiūris į sveiką gyvenimą. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 1 (60), 10—17.
- Kauffman, S. (2000). *Investigations*. Oxford: Oxford University Press.
- Kirjonen, J. (1991). *Personal values and motivation for exercise. Proceedings of the World Congress on Sport for All* (pp. 413—421). Finland.
- Laker, A. (2002). Culture, education and sport. In A. Laker (Ed.), *The Sociology of Sport and Physical Education. An Introductory Reader*. London and New York: Routledge Falmer. P. 1—14.
- Nieman, P. (2002). Psychosocial aspects of physical activity. *Paediatrics and Child Health*, 7 (5), 309—312.
- Poteliūnienė, S. (2001). *Studentų, būsimų mokytojų, fizinės saviugdos edukacinis skatinimas: disertacija*. Vilnius: VPU.
- Poteliūnienė, S., Tamošauskas, S., Karoblis, P. (2003). Studentų požiūris į kūno kultūros vyksmą Lietuvos aukštosiose mokyklose. *Sporto mokslas*, 4 (34), 54—59.
- Prigogine, I. (1997). *The End of Certainty. Time, Chaos and New Laws of Nature*. New York: The Free Press.
- Puišienė, E., Kardelienė, L., Kardelis, K. (2008). Kauno miesto vyresniųjų klasių vaikinių ir merginų gyvenamosios skiriamieji bruožai. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 1 (68), 73—79.
- Skernevičius, J., Raslanas, A., Dadelienė, R. (2004). *Sporto mokslo tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras.
- Tamošauskas, P. (2005). Interrelation of academic physical training and Olympic education. *Acta Academiae Olympicae Estoniae*, 13, 1, 12—26.
- Tamošauskas, P. (2002). Olimpizmas ir studentų kūno kultūra. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 2 (43), 66—72.
- Tamošauskas, P., Poteliūnienė, S., Karoblis, P., Poviliūnas, A. (2004). Studentų fizinis ugdymas Lietuvos aukštosiose mokyklose humanistinės pedagogikos kontekste. *Sporto mokslas*, 2 (36), 68—73.
- Tamošauskas, P. (2006). Veiksniai, lemiantys kūno kultūros raidą Lietuvos universitetinėse aukštosiose mokyklose XXI a. iššūkių kontekste. *Sporto mokslas*, 4 (46), 2—7.
- Tubelis, L. (2001). *Studentų fizinės saviugdos skatinimo sistema ir jos efektyvumas: disertacija*. Vilnius: VPU.
- Vainienė, E., Kardelis, K. (2008). Jaunimo mokyklų mokslinių fizinio aktyvumo sąsajos su mokymosi motyvacija, savigarda ir socialine integracija. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 1 (68), 100—109.
- Wilmore, J., Costill, D. (1994). *Physiology of Sport and Exercise*. Human Kinetics.
- Платонов, В. (1988). *Адаптация в спорте*. Киев. С. 30—71.

SPECIFIC FEATURES OF ATTITUDE TO PHYSICAL EDUCATION EXHIBITED BY THE FIRST YEAR STUDENTS AT VILNIUS GEDIMINAS TECHNICAL UNIVERSITY

Stanislavas Dadelo, Povilas Tamošauskas, Valda Morkūnienė, Daiva Višinskienė
Vilnius Gediminas Technical University, Vilnius, Lithuania

ABSTRACT

Inquiry into the attitude to and relation with physical education exhibited by the first year students (girls and boys) enrolled at Vilnius Gediminas Technical University as well as the determination of distinctive gender-specific characteristics will facilitate more effective organisation and optimisation of physical training which will produce a favourable influence on students' physical activity and develop a need for systematic physical activation. The purpose of the research was to evaluate the attitude to and the relation with physical education demonstrated by VGTU first year students, and to reveal relevant distinctive characteristics exhibited by girls and boys.

Research involved 2181 first year students aged 19—20 years who were enrolled at VGTU in 2007 (733 girls and 1448 boys). The sample under study covered 73% of total number of the population. The study participants were selected at random. The study was based on a fill-in questionnaire survey technique. The questionnaire included 10 questions supplied with relevant answer options. Part of the questions were closed (only one answer option could be selected), the rest of the questions were open (several answer options could be selected and one's own option could be added).

The survey was carried out on the grounds of the principles of anonymity and provision of information about the research purpose and procedure. Most VGTU male and female first year students exhibited different gender-specific characteristics of relation to physical activity, which supported our hypothesis. The girls and the boys gave different evaluation to physical education measures applied at the university. They demonstrated essentially different motives for getting engaged in sports. A tendency towards the growth of students' independence and a desire to train independently was observed. Thus, different interaction and physical education development methods must be applied to girls and boys. Huge deficiency of theoretical knowledge and practical skills in the area of physical education was revealed. The findings of this research as well as rich scientific methodological material offer good premises for the development of physical activation and especially the much-desired physical self-development among VGTU students, and for the provision of a larger volume of subject-related methodological information.

Keywords: attitude to physical education, physical activity, separate training.

Gauta 2008 m. gegužės 1d.
Received on May 1, 2008

Priimta 2008 m. birželio 18 d.
Accepted on June 18, 2008

Stanislavas Dadelo
Vilniaus Gedimino technikos universitetas
(Vilnius Gediminas Technical University)
Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius
Lietuva (Lithuania)
Tel +370 698 82824
E-mail sta.da@takas.lt